

MINISTERSTWO ROZWOJU

REPUBLIKA LIBAŃSKA

Informacje ogólne

Powierzchnia:	10 400 km ²
Ludność:	ok. 5,5 mln
Głowa państwa (prezydent):	Michel AOUN (<i>Maronita, od października 2016 r.</i>)
Premier	Hassan DIAB (<i>Sunnita, od grudnia 2019 r.</i>)
Minister Gospodarki i Handlu	Raul NEHME
Minister Przemysłu	Imad HOBALLAH
Minister Finansów	Ghazi WAZNI
Minister Energii i Wody	Raymond GHAJAR
Minister Spraw Zagranicznych i Emigrantów	Nassif HITTI
Ambasador Libanu w Polsce	Reina Charbel
Ambasador RP w Libanie	Przemysław Niesiołowski
Najbliższe wybory parlamentarne	2022

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

Wskaźniki	2013	2014	2015	2016	2017*
PKB (w mld USD)	80,62	83,48	85,45	86,94	88,25
PKB na 1 mieszkańca (USD)	18 000	18 500	19 300	19 500	19 600
PKB (wzrost w %)	2,5	2,0	0,2	1,7	1,5
Deficyt budżetowy (% PKB)	9,8	9,8	7,8	8,7	6,7
Dług publiczny (% PKB)	139,9	135,4	147,6	145,5	146,8
Inflacja (w %)	5,6	1,9	3,8	- 0,8	4,5
Bezrobocie (w %)	12,0	15,0	15,0	bd	9,7
Rezerwy dewizowe (mld USD)	47,85	50,5	48,6	54,04	55,42
Zadłużenie zagraniczne (mld USD)	31,56	32,2	37,08	36,6	39,3
Eksport towarów (mld USD)	4,9	3,4	3,6	3,7	3,5
Import towarów (mld USD)	20,3	19,0	17,7	17,7	18,3
Bezp. inwestycje zagr. w Libanie (mld USD)	2,66	2,86	2,16	2,57	2,52
Inwestycje bezp. Libanu za granicą (mld USD)	1,98	1,24	0,66	1,01	1,32

*/ dane szacunkowe

źródło: CIA Word Factbook, UNCTAD

1. Podstawowe informacje, sytuacja gospodarcza.

Liban jest republiką demokratyczną parlamentarno-gabinetową. Głową państwa jest prezydent wybierany na 6-letnią kadencję przez Zgromadzenie Narodowe, władza ustawodawcza należy do jednoizbowego parlamentu (128 deputowanych wybieranych co 4 lata). Władzę wykonawczą sprawuje rząd z premierem mianowanym przez prezydenta. System władzy stanowi, że prezydent ma być chrześcijaninem maronitą, premier – sunnitą, przewodniczący parlamentu – szyitą.

Liban to kraj o gospodarce wolnorynkowej i długich tradycjach handlowych. Rząd nie ogranicza inwestycji zagranicznych, jednak klimat inwestycyjny cierpi z powodu biurokracji, korupcji, arbitralnych decyzji licencyjnych, skomplikowanych procedur celnych, wysokich podatków, ceł i opłat, archaicznego prawa i słabych praw własności intelektualnej. Libańska gospodarka jest zorientowana na usługi, głównie w dziedzinie bankowości i turystyki.

Wojna domowa (1975/90) poważnie nadwerżyła infrastrukturę gospodarczą Libanu. Produkt krajowy zmniejszył się o połowę, a pozycja kraju jako punktu wyjścia na Bliski Wschód i centrum finansowego regionu straciła na znaczeniu. Po wojnie Liban odbudował część swej infrastruktury w oparciu o pożyczki, głównie z banków krajowych. Program reform gospodarczych i finansowych uzgodnionych podczas konferencji międzynarodowych darczyńców w większości nie został wdrożony.

W następstwie syryjskiego konfliktu, w tym napływu ponad 1 mln syryjskich uchodźców, wzrosło wewnętrzne napięcie społeczne, a wzrost gospodarczy Libanu spowolnił do poziomu 1-2% rocznie w latach 2011-2017, po uprzednio wysokim wzroście rządu 8% w skali roku. Za sprawą napływu uchodźców z Syrii zwiększyła się podaż rąk do pracy, co przyczyniło się do wzrostu stopy bezrobocia wśród Libańczyków. Słaby wzrost gospodarczy ogranicza dochody z podatków, a największe wydatki rządowe to nadal obsługa zadłużenia, wynagrodzenia pracowników rządowych i transfery do sektora energii elektrycznej. Ograniczenia te limitują inne wydatki rządowe oraz zdolność rządu do inwestowania w niezbędne projekty infrastrukturalne w sektorach takich, jak zasoby wodne, energia elektryczna i transport.

Na początku 2018 r. rząd Libanu podpisał długo oczekiwane kontrakty z międzynarodowym konsorcjum (francuski Total, włoski Eni i rosyjski Novatek) na poszukiwanie i wydobywanie ropy naftowej na morzu, w ramach pierwszej krajowej rundy licencyjnej. Rozpoczęcie eksploracji przewidziano na koniec 2019 r. W 2020 r. spodziewane jest ogłoszenie kolejnej, drugiej rundy, którą zainteresowanie wykazały Lukoil, BP i Petronas.

Główne ośrodki miejskie – Bejrut (stolica, ok. 2,2 mln mieszkańców na obszarze metropolitalnym), Tripoli, Sydon, Zahla, Baalbek, Tyr.

Język: arabski (oficjalny), w powszechnym użyciu angielski i francuski.

Waluta: funt libański (LBP); kurs wymiany (stały) 1 USD = 1 507,5 LBP.

PKB: gospodarka Libanu w 2017 r. wykazała 1,7% wzrost, szacunki za 2018 r. przewidują wzrost 0,2%.

Struktura PKB w 2017 r.: usługi – 83,0%, przemysł – 13,1%, rolnictwo – 3,9%.

Główne zasoby naturalne kraju: wapień, rudy żelaza, sól, nadwyżki wody w regionie świata, gdzie występuje jej chroniczny deficyt, grunty orne.

Główne gałęzie gospodarki: bankowość, turystyka, przetwórstwo żywności, produkcja wina, jubilerstwo, cement, tekstylia, obróbka metali, produkty chemiczne, meble, przetwórstwo ropy naftowej. W obszarze rolnictwa: cytrusy, winogrona, pomidory, jabłka, warzywa, oliwki, tytoń, hodowla owiec i kóz.

W raporcie Banku Światowego **Doing Business 2020** oceniającym warunki prowadzenia działalności gospodarczej w poszczególnych krajach, Liban został sklasyfikowany na **143.** miejscu wśród 190 ujętych w rankingu gospodarek świata (*142. lokata w raporcie DB 2019*).

Członkostwo w organizacjach międzynarodowych: ONZ, IMF (Międzynarodowy Fundusz Walutowy), AMF (Arabski Fundusz Walutowy), IDB (Islamski Bank Rozwoju), IBRD (Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju), LAS (Liga Państw Arabskich), WHO (Światowa Organizacja Zdrowia), agendy ONZ: FAO, UNCTAD, UNIDO, IAEA, UNESCO, UNRWA, status obserwatora w WTO.

Wymiana handlowa

W **eksportcie** Libanu w 2017 r. (3,5 mld USD) największy udział przypadają na wyroby jubilerskie, następnie metale, chemikalia, produkty spożywcze, owoce i warzywa, tytoń, materiały budowlane, urządzenia do produkcji energii, włókna tekstylne, wyroby papiernicze.

Główni partnerzy: Chiny (ok. 13% udział w eksporcie), Zjednoczone Emiraty Arabskie (9,9%), RPA (7,5%), Arabia Saudyjska i Syria (po 6,5%), Irak (5,8%), Turcja (4,6%).

W **importcie** w 2017 r. (18,3 mld USD) dominowały: produkty petrochemiczne, samochody, produkty medyczne, odzież, mięso i żywe zwierzęta, żywność, papier, tytoń, sprzęt elektryczny i chemikalia.

Główni partnerzy: Chiny (10,2 % udział), Włochy (8,9%), Grecja (7%), Niemcy (6,6%), USA (6,3%), Turcja (4,5%), Egipt (4,2%).

2. Polityka gospodarcza

Liban boryka się z wysokim poziomem zadłużenia i kosztami jego obsługi, które pozostają jedną z najwyższych pozycji wydatków budżetowych. Uzgadniane i przyjmowane przez rząd programy rozwoju są zatem często korygowane. Niemniej aktualne pozostają poniższe założenia:

1. Program reform społecznych: unifikacja standardów sektora ubezpieczeń, zagwarantowanie darmowej opieki zdrowotnej i hospitalizacji dla pacjentów objętych tzw. Planem Działań Społecznych, programy szczepień, reforma cennika środków farmaceutycznych, poprawa jakości systemu nauczania, wcześniejsze emerytury, wzmocnienie zarządzania i administrowania Narodowym Funduszem Bezpieczeństwa Społecznego, reforma prawa pracy i systemu emerytalnego;
2. Program reform ekonomicznych: racjonalizacja wydatków budżetowych, wzrost przychodów z tytułu lepszego egzekwowania należności podatkowych od nieruchomości oraz podatku rolnego, dynamizacja przychodów, systematyczna reforma budżetu, ochrona własności intelektualnej, poprawa konkurencyjności libańskich przedsiębiorstw, pakiet ustaw w zakresie przyciągania zagranicznych inwestycji bezpośrednich (FDI);
3. Infrastruktura i prywatyzacja: wydzielenie z Ministerstwa Telekomunikacji Regulatora Telekomunikacyjnego, prywatyzacja libańskiej telekomunikacji, sprzedaż dwóch licencji państwowych na obsługę sieci telefonii komórkowej, przygotowanie wstępnego planu prywatyzacji obsługi międzynarodowego portu lotniczego w Bejrucie, przygotowanie Publicznego Programu Inwestycji w infrastrukturę;
4. Program reform sektora energetycznego: lepsze zarządzanie istniejącą infrastrukturą, dopuszczenie sektora prywatnego do rynku energii poprzez Niezależnych Producentów Energii, powołanie Instytucji Regulatora Energetycznego, zróżnicowanie taryf energii elektrycznej dla masowego odbiorcy.

3. Ramy prawno-traktatowe współpracy gospodarczej

UE – Liban

Umowa stowarzyszeniowa, podpisana w Luksemburgu 17.06.2002 r., obowiązująca od 01.04.2006 r., reguluje m.in. relacje ekonomiczne, w tym zasady wymiany handlowej.

Polska – Liban

- **Umowa o komunikacji lotniczej**, podpisana 25.04.1966 r., weszła w życie 18.03.1969 r.
- **Konwencja w sprawie unikania podwójnego opodatkowania**, podpisana w Bejrucie dnia 26.07.1999 r., weszła w życie 10.08.2004 r.

4. Wymiana handlowa z Polską

W 2018 r. obroty handlowe Polski z Libanem po raz pierwszy w tej dekadzie przekroczyły poziom 100 mln USD, wykazując wzrost o ponad 10% w stosunku do 2017 r. W roku ubiegłym – wg wstępnych danych GUS – odnotowany został 5,5 % spadek w obrotach.

Eksport towarów z Polski do Libanu wyniósł 82,4 mln USD (spadek o 7,3%), natomiast import – 12,7 mln USD (wzrost o 8,0%), co dało nam dodatnie saldo na poziomie 69,7 mln USD.

<i>mln USD</i>	2015	2016	2017	2018	<u>2018</u> 2017 [%]	2019*	<u>2019</u> 2018 [%]
Eksport	67,5	50,0	81,6	88,9	108,9	82,4	92,7
Import	12,7	8,2	9,2	11,7	127,7	12,7	108,0
Obroty	80,1	58,1	90,8	100,6	110,8	95,1	94,5
Saldo	54,8	41,8	72,4	77,2		69,7	

Źródło: GUS */ dane wstępne

W strukturze **eksportu do Libanu w 2019 r.** największymi grupami towarowymi były:

- bydło żywe - 9,9 mln USD, 12,0% udział w polskim eksporcie;
- nowe opony pneumatyczne - 9,6 mln USD, udział 11,7%;
- pieczywo cukiernicze, ciastka - 4,6 mln USD, udział 5,6%;
- silniki, turbiny gazowe - 3,7 mln USD, udział 4,4%;
- sery i twarogi - 3,6 mln USD, udział 4,4%;
- preparaty kosmetyczne - 3,2 mln USD, udział 3,9%;
- pralki, maszyny piorąco-suszące - 3,2 mln USD, udział 3,9%;
- wyroby tytoniowe - 2,2 mln USD, udział 2,7%.

Podobnie jak w ubiegłych latach, w **importie z Libanu** dominują produkty pochodzenia zwierzęcego (jelita naturalne, pęcherze, itp.) – 5,7 mln USD, 44,8% udział w całości importu oraz izolowane druty, kable i przewody – 5,2 mln USD, udział 40,7%.

5. Współpraca inwestycyjno-kapitałowa

Według danych NBP, stan należności z tytułu polskich inwestycji bezpośrednich w Libanie na koniec 2018 r. wynosił 0,1 mln USD, natomiast stan naszych zobowiązań z tytułu libańskich BIZ w Polsce osiągnął 14,9 mln USD.

Liban tradycyjnie jest eksporterem kapitału inwestycyjnego. Związane to jest ze znaczną emigracją, jaka miała miejsce zwłaszcza wśród bogatej, chrześcijańskiej części społeczeństwa. Inwestycje te były lokowane głównie w krajach frankofońskich, Zachodniej Afryce, USA i Ameryce Południowej.

Znaczna część kapitału libańskiego trafiała do międzynarodowych funduszy inwestycyjnych i tą drogą dotarł on również do Polski. Inwestycje bezpośrednie z Libanu w Polsce mają niewielką wartość i koncentrują się głównie w przemyśle rolno-spożywczym i papierniczym, ponadto w hotelarstwie, gastronomii i handlu (deklarowane przez biznesmenów libańskich zainteresowanie jest stosunkowo duże i obejmuje także sektor turystyczny i bankowy).

6. Dostęp do rynku

Informacje na temat ceł i systemu odpraw celnych znajdują się na stronie: www.customs.gov.lb. Średni czas odprawy to ok. 2 dni robocze. Działalność eksportową i importową mogą prowadzić jedynie libańscy przedsiębiorcy zarejestrowani w Ministerstwie Finansów i posiadający NIP. W imporcie wyróżnia się import dla lokalnej konsumpcji (IM4) oraz re-import (IM6). Należności celne i podatki nałożone są jedynie na IM4 i nie mają zastosowania do eksportu. Deklarowana wartość importowanego towaru jest wartością transakcji zawierającą koszty transportu, ubezpieczenia. Wszystkie celne należności w imporcie zostały zunifikowane w 1995 r. jako Single Customs Duty. Local Consumption Duty wydzielone w 1998 r. od należności celnych jest opłatą stosowaną do niektórych produktów np. wyrobów tytoniowych, cementu, gipsu.

Podatek VAT naliczany od 2002 r. stanowi 10% wartości towaru. Znaczki skarbowe w wysokości 50 tys. LBP wymagane są do importowej deklaracji celnej (nie ma wymogu przy eksporcie). Deklaracja celna powinna zawierać: oryginał faktury, listę packingową, jeśli nie zawiera jej faktura, kopię listu

przewozowego BL/AWB, certyfikat pochodzenia, inne dokumenty wymagane regulacjami w zależności od produktu.

Od maja 2008 r. zostały w znaczący sposób zmniejszone taryfy celne na import części artykułów spożywczych, co stanowi dodatkową szansę wejścia polskich towarów na ten rynek, np. mięso i produkty mięsne, produkty mleczarskie, herbaty, cukier, oleje spożywcze, ryby.

7. Działania na rzecz rozwoju dwustronnej współpracy gospodarczej

Najlepsze efekty w tym zakresie przynosi bezpośredni, osobisty kontakt z libańskimi partnerami, najczęściej w formie misji handlowych czy też udziału w targach.

Efektywną formą promocji współpracy są wizyty studyjne do Polski (część finansowana ze środków unijnych). W 2014 r. zrealizowano 6 wizyt studyjnych: przedstawicieli Izby Handlu, Przemysłu i Rolnictwa Sajdy (Sydonu) i płd. Libanu (z jej przewodniczącym Mohammedem Salehem), specjalistów inspekcji fitosanitarnej, delegacji urzędu ceł, delegacji służb ochrony granic, delegacji ogólnoarabskiego wydawnictwa promującego jachty i łodzie, pracownika Centralnego Banku Libanu. W ostatnim okresie także polsko-libańskie kontakty i dialog polityczny uległy pewnemu ożywieniu. Wpłynęło na to m.in. zaangażowanie Polski w rozwiązywanie problemów uchodźców syryjskich, przebywających obecnie w krajach sąsiadujących z Syrią.

W lutym 2016 r. Prezydent RP Andrzej Duda spotkał się z ówczesnym premierem T. Salamem. Rozmowy poświęcone były sytuacji wokół kryzysu uchodźców syryjskich. We wrześniu 2016 r. podczas sesji ZO ONZ miało miejsce spotkanie ministrów SZ Polski i Libanu. W. Waszczykowski i G. Bassil omówili perspektywę współpracy dwustronnej oraz najważniejsze problemy o charakterze globalnym (wojna w Syrii, kryzys uchodźczy). Strona polska zasygnalizowała gotowość powrotu do sił UNIFIL na granicy libańsko-izraelskiej. Ważnym tematem spotkania była promocja kandydatury Polski do RB ONZ.

W październiku 2016 r. wizytę w Libanie złożyła Podsekretarz Stanu w MSZ J. Wronecka. Poświęcona ona była przede wszystkim problematyce pomocy rozwojowej i humanitarnej dla Libanu w związku z kryzysem uchodźczym wywołanym wojną domową w Syrii. W szczególności wypuklony został polsko - niemiecki program odbudowy libańskich szkół publicznych - do realizacji w latach 2016 - 2019.

W styczniu 2017 r. w Bejrucie miały miejsce konsultacje Dyrektorów Politycznych MSZ państw członkowskich Grupy Wyszehradzkiej (V4). Wizyta odbywała się w ramach trwającej polskiej prezydencji w Grupie Wyszehradzkiej. Delegacji V4 przewodniczył Dyrektor Polityczny MSZ RP, amb. W. Sobków. Polska delegacja spotkała się z min. SZ Libanu G. Bassilem i przeprowadziła konsultacje w Ministerstwie Spraw Zagranicznych i Emigrantów. Jednym z głównych tematów rozmów była sytuacja uchodźców syryjskich w Libanie oraz goszczących ich społeczności lokalnych. Ponadto odbyły się spotkania z dyrektorem biura UNHCR w Libanie Mireille Girard oraz z prezesem Polskiego Centrum Pomocy Międzynarodowej, dr Wojciechem Wilkiem. W czerwcu 2017 r., w Bejrucie dyrektor Departamentu Afryki i Bliskiego Wschodu MSZ, P. Niesiołowski przeprowadził konsultacje w ramach dwustronnego dialogu polsko-libańskiego.

W dniach 05-06 września 2017 r. wizytę w Libanie złożyła Minister Beata Kempa. W jej trakcie odwiedziła m. Zahle (szpital parafialny oraz szkołę, w której przekazała dzieciom przywiezione ze sobą z Polski dary – zabawki oraz art. szkolne), a ponadto na terenie zespołu klasztorowego w m. Taanayel uczestniczyła wraz z ks. prof. Waldemarem Cisko w godzinnym spotkaniu z nuncjuszem apostolskim w Syrii, kardynałem Mario Zenarim. Min. Kempa zaznajomiła się z sytuacją uchodźców syryjskich na terenie Libanu oraz efektami realizowanych ze środków budżetu państwa projektów pomocowych.

W lutym 2018 r. wizytę w Libanie złożył Premier Mateusz Morawiecki. W jej trakcie przeprowadził rozmowy z prezydentem M. Aounem i premierem S. Hariri. Celem wizyty było potwierdzenie gotowości strony polskiej do kontynuowania programów pomocy kierowanej do podmiotów libańskich, w związku z przyjęciem przez Liban uchodźców z Syrii oraz podjęcie kolejnych inicjatyw, których celem będzie pomoc uchodźcom dotkniętym działaniami wojennymi. Podczas rozmów z

premierem i prezydentem Libanu Premier M. Morawiecki zadeklarował, że Polska przeznaczy dodatkowe środki w wysokości 10 mln USD, które zostaną zainwestowane w Libanie.

8. Potencjalne dziedziny współpracy

Realizowany przez Liban program odbudowy i modernizacji gospodarki oraz importochłonny charakter rynku libańskiego winny stwarzać możliwości stopniowego zwiększania wymiany handlowej i współpracy przemysłowej z tym krajem. Jak dotąd jedynie Polimex-Cekop był w stanie konkurować z innymi firmami zagranicznymi, realizując kontrakt na zasadach joint-venture z lokalną firmą w zakresie odbudowy retencyjnych zbiorników wodnych. Firma uzyskała prekwalfikację do udziału w przetargach na realizację kolejnych projektów wodno-kanalizacyjnych.

Ze strony polskiej nasza oferta mogłaby dotyczyć udziału polskich firm, zarówno w charakterze dostawców, jak i wykonawców, w już wdrażanych czy też planowanych programach rozwoju i modernizacji priorytetowych dla gospodarki libańskiej dziedzin:

- sektorze paliwowo-energetycznym (budowa gazociągu z Egiptu, budowa nowych elektrowni, dostawy wyposażenia, osprzętu, usług i in.);
- infrastrukturze transportowej (rekonstrukcja sieci drogowej, rozwój portów, odbudowa i modernizacja istniejących oraz ew. budowa nowych linii kolejowych);
- budownictwie mieszkaniowym;
- systemach uzdatniania wody i utylizacji ścieków.

9. Przedstawicielstwa dyplomatyczne

- Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Libanie
adres: Bejrut, Av. President Suleiman Frangieh 52, 40-215
tel.: +961 5 924881, 468152, faks: +961 5 924882
e-mail: bejrut.amb.sekretariat@msz.gov.pl www.bejrut.msz.gov.pl
- Ambasada Republiki Libańskiej w Rzeczypospolitej Polskiej
adres: ul. Starościńska 1 B m. 10-11, 02-516 Warszawa
tel.: (22) 844 50 65, 646 35 46, faks: (22) 646 00 30
e-mail: embassy@lebanon.com.pl www.lebanon.com.pl